

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA TAŞINMAZLARA, HAK VE ALACAKLARA ELKOYMA

(Seizure of Immovable Property, Rights and Credits in Criminal Procedure Law)

İsmail DURSUN*

ÖZET

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde düzenlenmiş taşınmaz, hak ve alacaklara elkoyma tedbiri çerçevesinde “taşınmazlara, kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına, banka veya diğer mali kurumlardaki her türlü hesaba, gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara, kıymetli evraka, ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına, kiralık kasa mevcutlarına, diğer malvarlığı değerlerine elkonulabilecektir. Taşınmazlara, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerine elkonulabilmesi için, suçtan kaynaklanan veya elde edilen belli malvarlığı veya malvarlığı değerlerinin bulunması gerekir. Elkonulacak taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanığa (CMK m.2) ait olması gerekmektedir. Taşınmaz, hak ve alacaklara elkoyma tedbirine karar verme yetkisi sadece ağır ceza mahkemesine verilmiştir. Ağır ceza mahkemesi elkoyma kararını “oybirliği”yle verecektir. İtiraz üzerine bu tedbire karar verilebilmesi için de “oybirliği” aranacaktır. taşınmaza elkonulması kararı, tapu kütüğüne şerh verilerek suretiyle icra edilecektir.

Anahtar kelimeler: Taşınmaz hak ve alacaklar, elkoyma, somut delil, kuvvetli şüphe, oybirliği ağırceza mahkemesi

Abstract

In accordance with the measures taken to seize the immovable property, rights, and credits provided for under Article 128 of the Criminal Procedure, the following items belonging to the suspect or the accused may be seized: immovable goods; transport vehicles of land, sea or air; all kinds of accounts in banks or other financial institutions; all kinds of rights and credits by real or juridical persons; valuable documents; shares at the firm where he/she is a share holder; contents of the rented safe; other assets belonging to him. These goods and items can be seized only in cases where there are strong grounds of suspicion tending to

---

* Yrd. Doç. Dr., Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı Öğretim üyesi.

show that the crime under investigation or prosecution has been committed and that they have been obtained from this crime. The judicial authority designated to carry out such a power is the aggravated criminal courts only. Furthermore, the aggravated criminal court may render its judgement upon the case only by a unanimous vote. Upon the opposition, it still requires a unanimous opinion of the aggravated court to render its judgement. A decision on the seizure of an immovable shall be enforced by taking a note in the title where the property is registered.

Keywords: Immovable rights and credits, seizure, concrete evidence, strong suspicion, unanimous opinion, aggravated court

I- TAŞINMAZLARA, HAK VE ALACAKLARA ELKOYMA TEDBİRİ

1- GENEL OLARAK

Suç geliri, devletin iktisadi yapısını bozmakta ve suç işlemek suretiyle gelir elde etmek, bir iş kolu gibi görülmesine neden olmaktadır. Bu bakış açısı ile suç işleme niyeti ya da iradesi olmayan insanların da gelir elde etmek amacıyla, suç işlemeye yönelme eğilimi görülmektedir. Bu duruma göre, işlenen suçlar üzerinden haksız kazanç elde eden kimselerin toplumda göz önünde bulunması ekonomik zararların yanı sıra sosyal yapının, kamu düzenin bozulmasına da neden olabilecektir. Bu nedenlerle artık suç ve suçlunun araştırılması kadar, suç gelirlerinin de araştırılması ve bu gelirlere elkonulması gerekmektedir. Elkoyma içerisinde de en önemli tedbirlerden birisi CMK'nun 128. maddesinde düzenlenmiş bulunan taşınmaz, hak ve alacaklara elkoyma tedbidir.

Bu koruma tedbiri ile yürüyen soruşturmalarda suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin de el değiştirmesi ve iznin takip edilmesinin önüne geçilmiş olmaktadır. Bu nedenle bu tedbire zamanında ve yerinde başvurulmaması halinde, suç gelirleri elden çıkabilecek ya da bulunması mümkün olamayacaktır. Elkoymada aranan müsadereye tabi olma koşulu, burada daraltılmış ve sadece kazanç müsaderesine tabi eşyalardan sayılan **“suçun işlenmesi ile elde edilen”**lere elkonulması durumu düzenlenmiştir. Bunun dışında bu madde yer alan elkoyma şekli 123. maddeden daha ağır koşullara tabi tutulmuştur¹.

Mukayeseli Hukuk bakımından Alman Hukuku'nda genel olarak soruşturma aşamasında suç delili olarak anlam taşıyan nesnelere(Gegenstand) emniyet altına alınması amacıyla elkonulması ACMK'nun 94.- 100. maddeleri arasında düzenlen-

¹ Kühne Hans-Heiner, Strafprozessrecht, genişletilmiş 8. baskı, 2010, s. 309; Kindhäuser Urs, Strafprozessrecht, 3. baskı, 2013, s. 111; Meyer-Goßner Lutz, Beckische Kurz-Kommentare Strafprozessordnung, 52. baskı, 2009, s. 452; Bittmann Folker, Münchener Kommentar Strafprozessordnung, Band I, 1. baskı, 2014, s. 1484-1485; Rogall Klaus, Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung, Band II, 4. baskı, 2010, s. 526..

mektedir. Suç işlenmesi için ya da suçtan elde edilen ve bu sebeple yargılamanın sonunda müsadereye konu olabilecek nesnelere emniyet altına alınması amacıyla elkonulması, ACMK'nun 111b-n maddeleri arasında düzenlenmiştir. Buradaki nesnelere maksat, mal varlığı değerleri, haklar, taşınmazlar ve alacaklar tek bir kavramla ifade edilmiştir. Söz konusu tedbire karar verilebilmesi için ACMK'nun m. 111 e' de delil niteliği taşıyabilecek nesnelere elkoymaya (ACMK m. 98) kıyasla, göreceli olarak, özellikle taşınabilir eşya dışındaki nesnelere açısından, daha nitelikli bir düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Yine taşınmaz hak ve alacaklara elkoyma koruma tedbirinde, basit elkoymada olduğu gibi ceza muhakemesinin gereği gibi yapılmasını sağlamak amacı da bulunmaktadır. Bu nedenle, suçla elde edilen gelirlere elkoymanın amacını ceza muhakemesinin gereği gibi yapılmasını sağlamak ve suçlulukla mali bakımdan etkinliğini sağlamaktır². Bu elkoymanın taşınmaz hak ve alacakların müsadereyesine imkan sağlama amacı da bulunmaktadır³.

Bir elkoyma olmasının bir şekli olması dolayısıyla, genişletilmiş elkoymada suç şüphesi üzerine karar verilen ve kişiyi geçici yoksunluklara tabi kılma niteliğine sahip bir koruma tedbiri türüdür⁴.

2- ELKONULABİLECEK “EŞYA, MALVARLIĞI VE MALVARLIĞI DEĞERLERİ”

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde yer alan taşınmaz hak ve alacaklara elkoyma tedbiri, basit elkoymadan farklı olarak sadece maddede gösterilen malvarlıklarına elkonulabilecektir. Bu elkoyma hükümlerinin uygulanabilmesi için de öncelikle madde tek tek gösterilen elkonulabilecek malvarlıkları ve malvarlığı değerlerinden birinin söz konusu olması gerekmektedir. Hangi malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin konu olabileceği CMK'nun 128. maddesinin birinci fıkrasında tek tek gösterilmiştir⁵.

² ÖZBEK Veli Özer/KANBUR MEHMET Nihat/DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar/TEPE İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Geliştirilmiş 4. Baskı, Temmuz 2012, s. 404.

³ ÖZTÜRK Bahri/TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/SIRMA Özge/SAYGILAR Yase-min F./ALAN Esra: Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Altıncı Baskı, **Temmuz 2013, (ÖZTÜRK CMK 2013)**, s. 518.

⁴ ÖZBEK/KANBUR/DOĞAN/BACAKSIZ/TEPE, s. 403.

⁵ KUNTER Nurullah, delil niteliği taşıyabilecek nesnelere h/YENİSEY Feridun/NUHOĞLU Ayşe, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınevi, Onsekizinci Baskı, İstanbul, Ekim 2010, s. 1123; ÖZTÜRK Bahri, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, Eylül 2013, (Koruma Tedbirleri), s. 142; ERYILMAZ **Mesut Bedri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2012, s. 524; AYDIN Murat, Arama ve El Koyma, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ocak 2012, (AYDIN, 2012), s. 179.

Alman Kanun Koyucu suçun işlenmesi için veya suçtan elde edilmesi sebebiyle yargılama neticesinde müsadereye konu olabileme ihtimaliden dolayı üzerlerinde elkoyma tedbirinin icra edilebileceği nesnelere tahdidi olarak belirtmemiştir. ACMK m. 111 c ' de genel olarak taşınabilir eşyaya, taşınmazlara, hak ve alacaklara, gemi ve hava araçlarına elkoymanın nasıl gerçekleştirileceğini düzenlemiştir⁶.

Malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin konu olabileceği CMK'nun 128. maddesinin birinci fıkrasında göre, "taşınmazlara, kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına, banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba, gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara, kıymetli evraka, ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına, kiralık kasa mevcutlarına, diğer malvarlığı değerlerine elkonulabilecektir .

Maddede önce bentler halinde elkoymanın konusunu oluşturabilecek olan malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin tek tek gösterilmiştir. Bunun dışında son olarak da "diğer malvarlığı değerlerine" yer vermek suretiyle, elkonulabilecek malvarlığı ve malvarlığı değerleri konusunda kapsamlı bir düzenleme öngörülmüştür⁷. Bütün malvarlığı değerlerinin madde kapsamına dâhil olması için diğer malvarlığı değerleri şeklinde bir torba düzenlemeye yer verildiği düşünülmektedir⁸.

Buna karşın doktrinde, son bentte "diğer malvarlığı değerlerine" ibaresine yer verdikten sonra, bu bentten önce malvarlıklarının sayılmasının bir anlamının kalmadığı da savunulmaktadır⁹. Nitekim şüpheli veya sanığın tüm malvarlığı değerlerine bu madde kapsamında elkoymak mümkün olduğuna göre, bunların ayrıca sayılmasının bir anlamı yoktur.

Fikrimizce tüm malvarlığı değerlerine elkonulabilmesini mümkün kılmak amacıyla bu şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu nedenle maddede önce çok karşılaşılan malvarlıkları örnek olarak sayılıp, son olarak da herhangi bir değer için madde kapsamı dışında kalmasını önlemek amacıyla "*diğer tüm mal varlığı değerlerine*" ibaresine yer verilmiştir.

3- SUÇLA ELDE EDİLEN GELİRLERE ELKOYMANIN KOŞULLARI

A- GENEL OLARAK

Suçlar elde edilen gelirlere elkonulabilmesi için gerekli koşullar CMK'nun 128.

⁶ Ayrıntılı bilgi için, Gercke Björn, Heidelbeger Kommentar Strafprozessordnung, 5. Baskı, 2012, s. 606- 609; Ayrıca genel olarak elkoyma işlemine konu teşkil edemeyecek nesnelere ACMK m. 96 ve m. 97 de belirtilmiştir, ayrıntılı bilgi için, Joecks Wolfgang, Strafprozessordnung Studienkommentar, 3. Baskı, 2011; S. 180- 187, Meyer-Goßner, Strafprozessordnung, s. 456-458; Bittmann, Münchener Kommentar Strafprozessordnung, s. 1468-1471; Rogall Klaus, Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung, s. 504-507.

⁷ ŞAHİN, s. 178.

⁸ ÖZBEK/KANBUR/DOĞAN/BACAĞSIZ/TEPE, s. 404.

⁹ AYDIN, 2012, s. 181.

maddesinde ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Burada gösterilen bu şartların tümünün birden gerçekleşmesi halinde, elkoyma tedbiri mümkün olabilecektir.¹⁰ Taşınmazlara, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerine elkonulabilmesi için, suçtan kaynaklanan veya elde edilen belli malvarlığı veya malvarlığı değerlerinin bulunması gerekir. Sadece maddede gösterilen malvarlığı ve malvarlığı değerlerine elkonabilecektir(CMK m.128).

Soruşturma veya kovuşturma evresinde(CMK m.2), suçun işlendiği hususunda ve elkonulması düşünülen malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin, suçun işlenmesi suretiyle elde edildiğine ilişkin **“somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeni”**nin bulunması gerekmektedir¹¹.

Alman Ceza Muhakemesi Kanununun 111 b maddesine göre, nesnelere, suçun işlenmesi için ve suçtan elde edildiğinin kabulü için dayanak teşkil edecek nedenler varsa, emniyet altına alınabileceği ifade edilmiştir. Alman Hukuku'ndaki baskın görüş buradaki şüphe derecesinin, soruşturmanın açılması için aranan ve ACMK m. 152/2'de yeterli fiili emareler(zureichende tatsächliche Anhaltspunkte) olarak tanımlanan, başlangıç şüphesi(Anfangsverdacht) olarak kabul etmektedir. Bir ifadeyle, elkoymaya konu teşkil edecek nesnelere suçun işlenmesi ya da suçtan elde edildiğine ilişkin(Verfall) kesin bir ihtimal olması(gewisse Wahrscheinlichkeit) gereklidir¹². Uygulamada elkoyma kararının olması gerekenden daha kolay bir biçimde verilmesi sebebinin bulunması, eleştirilmiştir. Bu eleştirilere göre, bu çeşit elkoymada malvarlığı ve malvarlığı değerlerine yönelik ciddi bir müdahalenin bulunması söz konusudur. Mahkeme elkoyma kararını fiili ve hukuki olarak, söz konusu malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin ceza hukuku bakımından ciddi olarak gerekçe gösterilmesi zorunludur. Bu noktada bir tahminin bulunması yeterli olmayıp, bu tahmininden daha fazlası gerekmektedir¹³. Buradaki şüpheyi, **“karar şüphesi”** olarak tanımlayıp, yeterli fiili emarelerin mahkemenin kararında ACK'nun 73. maddesinde düzenlenen suç için ya da suçtan elde edilen malvarlığı, malvarlığı değerleri, nesnelere müsadere amacıyla, güvenli bir ortamda saklanması, muhafazasına hükmedileceği şeklinde değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir¹⁴.

Elkonulacak taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin

¹⁰ AYDIN Murat, Arama ve El Koyma, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ocak 2012, (AYDIN, 2012), s. 178.

¹¹ CENTEL Nur/ZAFER Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, Eylül 2013**, s. 388;

¹² BGH NStZ 08, 419, Meyer-Göfner, Strafprozessordnung, s. 454; Bittmann, Münchener Kommentar Strafprozessordnung, s. 1456; BGH StB 5/07 - Beschluss vom 12. Juli 2007, <http://www.hrr-strafrecht.de/hrr/2/07/stb-5-07.php>.

¹³ Kühne, Strafprozessrecht, s. 309.

¹⁴ Rogall, Systematische Kommentar zur Strafprozessordnung, s. 489; Gercke, Heidelberger Kommentar, s. 602.

şüpheli veya sanığa(CMK m.2) ait olması gerekmektedir. Şüpheli ve sanığa ait olmayan taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerine elkonulması mümkün değildir. Fikrimizce burada taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin şüpheli ya da sanığın zilyetliğinde bulunması¹⁵ gerekmemektedir¹⁶. Ancak doktrinde söz konusu suçlardan elde edilen malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin mutlaka şüpheli veya sanığa ait olmasının gerekmediği, bu kişilere ait olmayan malvarlığı ve malvarlığı değerlerine de elkonulabileceği ileri sürülmektedir¹⁷.

Burada koruma tedbirine konu olabilecek nitelikteki hak ve alacakların doğrudan doğruya müsadere edilmesi söz konusu değildir. Burada önce hak ve alacaklar üzerindeki tasarruf yetkisi sınırlanması gerekecektir. Bu tasarruf yetkisinin sınırlanması, mülkiyeti ortadan kaldırmaması ve geçici nitelikte olması, madde metnindeki gösterilen düzenlemenin özel nitelikte elkoyma olduğunu ortaya koymaktadır. Müsadere ise, ancak malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin katalogda yer alan fiillerle ilişkisinin ya da nedensellik bağının(illiyet rabitası) bulunması halinde sözkonusudur¹⁸.

B- SOMUT DELİLLERE DAYANAN KUVVETLİ ŞÜPHE NEDENİNİN BULUNMASI

Taşınmaz, hak ve alacaklara elkoyma tedbirinin uygulanabilmesi için, soruşturma ya da kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair **“somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeninin”** bulunması zorunludur. Basit elkoyma için “yeterli şüphe nedeninin” varlığı yeterli olurken, malvarlığı ve malvarlığı değerlerine elkoyma işleminin yapılabilmesi ancak “somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedenine” varlığı zorunludur¹⁹.

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinin birinci fıkrasının daha önceki halinde sadece **“kuvvetli şüphe sebebi”** ibaresi yer almaktaydı. Yapılan değişiklikle

¹⁵ Türk Medeni Kanun'un 973/1. maddesinde, “Bir şey üzerinde fiili hâkimiyeti bulunan kimse onun zilyedir”. Zilyetlik, bir eşya üzerinde fiili bir hâkimiyete sahip olma şeklinde belirtilebilir. Buna karşılık, zilyetlikten sözedilebilmesi için, mutlaka bir fiili hâkimiyetin olması gerekmediği gibi, zilyetlik sadece bir fiili hâkimiyet şeklinde de değerlendirilmez. Buna göre, zilyetlik, kişi ile eşya arasındaki bilinçli bir şekilde kurulup sürdürülen fiili hâkimiyet ilişkisinden kaynaklanan ve kişinin lehine bir takım hak ve yetkilerle birlikte, aleyhine bazı yükümlülükler getiren hukuki bir durumdur(Mehmet Ayan, Eşya Hukuku I Zilyetlik ve Tapu Sicili, Konya 2004, s.39; Nuşin Ayiter, Eşya Hukuku Kısa Ders Kitabı, 2. Baskı, Ankara 1983. s.8, 11; Şeref Ertaş, Eşya Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2006, s. 75; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay-Özdemir, Eşya Hukuku, 13. Bası, İstanbul 2011, s. 52)

¹⁶ CENTEL/ZAFER, s. 388; ŞAHİN Cumhuriyet, Ceza Muhakemesi Hukuku I, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2012, s. 258.

¹⁷ ÖZTÜRK, CMK, 2013, s. 519.

¹⁸ ÖZBEK/KANBUR/DOĞAN/BACAKSIZ/TEPE, s. 402.

¹⁹ ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 141.

bu ibareye “**somut delillere dayanan**” ibaresi eklenmişti²⁰. Bu nedenle, elkoyma işleminin gerçekleştirilebilmesi, kuvvetli şüphenin varlığının yanında somut birtakım delillere dayanması gerekecektir. Bir ihbarın yapılmasıyla, elkoyma kararı verilmesi mümkün olamayacaktır²¹.

Burada “**kuvvetli suç şüphesinin varlığı**” sonucuna ulaşabilmek için, birtakım “**somut olguların bulunması**” gerektiğinden, kanunda “**somut delillere dayanan**” ibaresine yer verilmemesi halinde bile, somut deliller yine de aranması gerekir²². **Fikrimizce** bu değişiklik yapılmasa da zaten “**kuvvetli şüphe nedeni**”nin yapısında “**somut delillere dayanma**” özelliğini içinde barındırdığından aynı neticeye ulaşılabilecekti. Bu nedenle zamanla uygulamada çözülebilecek bir konunun, kanun değiştirilerek çözülmeye çalışılması yerinde olmamıştır. Zira ceza muhakemesi kanunundaki diğer düzenlemeler dikkate alındığında farklı sonuçlara ulaşılabilecektir. Uygulamada koruma tedbirleri bakımından farklı sonuçlar ortaya çıkmasına zemin hazırlanmış olacaktır.

Yapılan değişiklikle tutuklama(CMK m.100) için aranan “şüphe” ile elkoyma tedbirinin uygulanması için aranan “şüphe” aynı ağırlıkta olmaktadır.

Fikrimizce Ceza Muhakemesi Kanununda tutuklama, arama ve elkoyma gibi farklı ağırlıktaki koruma tedbirlerine karar verilebilmesinde, “**somut delillere dayalı kuvvetli şüphe**” gibi, aynı şüphe derecesi arandığı görülmektedir. Buna karşılık somut delillere ulaşmanın bir aracı olan arama ve elkoyma tedbirinin uygulanması, “**somut delil koşuluna**” bağlanması bu kurumların uygulanmasını güçleştirecek ve farklı farklı uygulama neticeleri ortaya çıkacaktır. Tutuklama gibi kişi özgürlüğünü yakından ilgilendiren bir tedbir ile malvarlığı ve malvarlığı değerleri hakkına sınırlama getiren elkoyma tedbirinin uygulanması, aynı ağırlıkta şüphe niteliğinde olması veya aranması yerinde değildir. Bu nedenle birbirinden oldukça farklı amaçlara veya niteliklere haiz, muhakemeye hizmet eden tedbirlerin uygulanmasında, farklı derecede şüphe yoğunluğunun aranması gerekir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 170/2 maddesinde kamu davasının açılması veya iddianame düzenlenmesi için suçun işlendiği hususunda “**yeterli şüphe bulunması**” koşulu aranmıştır. Malvarlıkları ve malvarlığı değerlerine el koyma tedbirinin uygulanması için, “**somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeni**”nin bulunması gerekmektedir. Kanunda iddianame düzenlenmesi “**yeterli şüphe şartı**” varlığına bağlanmış iken, iddianamenin düzenlenmesinde aranan delillere ve malvarlıklarına ulaşmayı daha ağır bir şüphe derecesine bağlaması bir çelişkinin ortaya çıkmasına ne-

²⁰ CMK'nın 128. maddesinde yapılan değişiklikler için bkz. 21.02.2014 tarihli ve 6526 sayılı “Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 10 maddesi.

²¹ KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1119.

²² ŞAHİN, s. 225.

den olmaktadır. Gerçekten de bir suçun işlendiğine dair “**somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeni**”nin bulunduğu durumlarda, “**suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe**”nin varlığı öncelikle bulunacaktır.

Bir kişi hakkında dava açılarak onun sanık sıfatına taşınması ile malvarlıklarına ve malvarlığı değerlerine elkonulmasından daha ağır neticeler ortaya çıkarmaktadır. **Fikrimizce**, arama veya elkoyma için gerekli olan şüphe derecesinin, dava açılması için aranan şüpheden daha hafif nitelikte olması yerinde olacaktır. Bu fikrimize karşı olarak koruma tedbirlerinde bir kişinin özgürlüğünün elinden alındığını ancak hakkında kamu davası açılmasının sanığın özgürlüğünü elinden almadığından kamu davasının açılması bakımından yeterli şüphe ile yetinilmesinin yerinde gören görüşler de bulunmaktadır^{23 24}. Burada bir koruma tedbirine başvurulabilmesi için gereken şüphenin, soruşturmasının başlaması için “yeterli olan şüphe” ile aynı olmaması gerektiğini ileri süren yazarlar da bulunmaktadır²⁵.

Fikrimizce arama ve elkoyma tedbirleri için, yeterli şüphe şartı ile aranmalıdır. Hatta örgütlü suçlar gibi ispatı son derece zor olan durumlarda basit şüphe ile de yetinilebilmelidir. Böylece orantılılık ilkesine de uyum sağlanmış olacaktır.

C- ŞÜPHE VEYA SANIGIN SORUŞTURMA YA DA KOVUŞTURMA KONUSU SUÇ İLE NEDENSELLİK BAĞI OLMASI

1412 sayılı CMUK’unda elkoyma için aranacak olan “yeterli şüphe” niteliği ile suçun işlendiğine ilişkin “yeterli şüphenin mi” yoksa elkoyma işleminin yapılmasının elkoymanın amacına uygun “yeterli şüphe”nin mi kast edildiği gösterilmemiş veya belirtilmemiştir²⁶. 5271 sayılı CMK’unda, malvarlıkları ve malvarlığı değerlerine elkoymada, “**soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiği**” ve “**bu suçlardan elde edildiğine dair**” somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeninin bulunması gerekmektedir²⁷. Bu nedenle, toplanan delillerin soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebinin bulunması halinde, malvarlıkları ve malvarlığı değerleri tedbirine başvurulabilecektir²⁸.

²³ ÖZBEK Veli Özer, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak Arama*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999, (ÖZBEK, Arama), s. 62.

²⁴ ÖZTÜRK, CMK, 2013, s. 447.

²⁵ ÖZBEK, Arama, s. 61.

²⁶ GÖKCEN Ahmet, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Basit Elkoyma ve Postada Elkoyma (Özellikle Telefonların Gizlice Denetlenmesi)*, DEÜHF Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, Ankara, 1994, s. 73.

²⁷ CENTEL/ZAFER, s. 388.

²⁸ ÖZTÜRK, CMK, 2013, s. 518.

D- MALVARLIĞI VE MALVARLIĞI DEĞERLERİNİN KANUNDA BELİRTİLEN SUÇLARDAN ELDE EDİLMESİ

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinin birinci fıkrasına göre, “**soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine**” ve “**bu suçlardan elde edildiğine dair**” somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeninin bulunması gerekir. Bu nedenle sadece suçun işlendiği yönünde bir şüphenin varlığının bulunması, bu tedbire başvurmak için yeterli değildir. Koruma tedbirine başvurabilmek için bir suç işlendiğine ilişkin belirli nitelikte şüphenin varlığının bulunması gerektiğinden, önce soruşturma ya da kovuşturma konusu suçun işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe nedeninin varlığının bulunup bulunmadığının belirlenmesi gereklidir. Suçun işlendiğine ilişkin belirli nitelikteki şüphenin varlığının bulunması halinde, öncelikle söz konusu tedbirin uygulanacağı malvarlıkları ve malvarlığı değerlerinin bu suçtan elde edildiğine dair somut delillere dayanan “**kuvvetli şüphe nedeni**”nin bulunup bulunmadığına bakılmalıdır. Kanunda, suçun işlenmesi ve elkoymaya konu olacak eşyanın bu suçtan elde edildiğine ilişkin olması gereklidir. Kazanç müsadere-sine konu olabileceğine dair kuvvetli şüphe aranmaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesi gereğince sadece suçtan elde edilen malvarlıkları ve malvarlığı değerlerine elkonulabilmektedir. TCK’nun “**Kazanç Müsaderesi**”ni düzenleyen 55/2. maddesi “**Müsadere konusu eşya veya maddî menfaatlere elkonulmadığı veya bunların mercine teslim edilmediği hâllerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsadere-sine hükmedilir**”, şeklindedir. “**Kaim değer müsaderesi**”nin söz konusu olan bu durumlarda elkoyma işlemi uygulanamamaktadır. TCK’nun 55. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş bulunan²⁹ “**kaim değer müsaderesinde**” suçtan elde edilen gelir ele geçirilememekte, bunun yerine mevcut bulunan malvarlıklarının müsadere-sine gidilmektedir. Kanunda “**kaim değer**” için de bir tedbir niteliğinde olan elkoymanın mümkün kılınması uygulamada sorunlara neden olabilir. Suçtan elde edilen gelirlere ulaşılamaması durumunda, “**kaim değer müsaderesi**”nin talep edilmesi, malvarlıkları üzerinde sanıkların tasarrufunun önüne geçilememektedir. Bu durum ise, “**kaim değer mü-saderesi**”nin uygulanmasını imkânsız bir duruma getirmektedir.

Bu nedenle CMK’nun 128. maddesinin TCK’nun 55. maddesi gereğince mü-saderesi mümkün olabilecek tüm malvarlıkları ve malvarlığı değerlerinin kapsam içine alınması yerinde olacaktır.

²⁹ TCK’nun “Kazanç müsaderesi” 55. maddesi “(1) Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddî menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsadere-sine karar verilir. Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddî menfaatin suçun mağ-duruna iade edilememesi gerekir.

(2) Müsadere konusu eşya veya maddî menfaatlere elkonulmadığı veya bunların mercine teslim edilmediği hâllerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsadere-sine hükmedilir”, şeklindedir.

E- SOMUT OLARAK BELİRLENEN MALVARLIKLARI VE MALVARLIĞI DEĞERLERİNİN BULUNMASI

Şüpheli veya sanıkların tüm malvarlığı ve malvarlığı değerleri değil sadece, suçtan elde edildiği tespit edilen taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma koruma tedbirinin uygulanması gerekir. Buna karşılık, hukuka aykırı olarak uygulamada, şüpheli ve sanıkların nakdi ya da aynı tüm hak ve alacakları ile malvarlığına da elkonulduğu görülmektedir. Suçtan elde edilen bir gelir olup olmadığını araştırılmadan yapılmaktaydı. Bu durum 1982 Anayasa'nın 35. maddesinde belirtilen mülkiyet hakkı ve 36. maddesinde düzenlenen "adil yargılanma hakkını"³⁰³¹ önemli ölçüde zedelenmekteydi³². Bu nedenle 21.02.2014 tarihli ve 6526 sayılı "Terörle Mücadele Kanunu

³⁰ Adil yargılanma hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesi;

"1. Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda verilir; ancak, demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde, duruşmalar dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir.

2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır.

3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir:

- Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;
- Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak;
- Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanmak ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilmek;
- İddia tanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek;
- Duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercümanın yardımından para ödemeksizin yararlanmak", şeklindedir.

³¹ İngilizcede "fair trial" olarak geçen kavramın tam olarak Türkçe'ye çevirisi "hakkaniyete uygun yargılama" olmasına rağmen kavram olarak "adil yargılanma hakkı" kullanılmaktadır. Anglo-Amerikan ceza usul hukukundan kaynaklanan "fair trial" ya da "fair hearing" dir. İngiltere'de "natural justice" ve "fair trial" ibareleri kullanılmıştır. AİHM kararlarında, "sağlıklı adalet yönetimi isteme hakkı" şeklinde kullanılmıştır. adil yargılanma hakkı, sonradan kullanılmıştır. (Friedrich Cristian. Schroeder, *Bilimsel Ceza Hukuku*, Çev. Feridun YENİSEY, İstanbul: Beta Yayınları, 2002, s.2; Gölcüklü, Feyyaz, Gözübüyük, Şeref, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması*, Ankara: Turhan Kitapevi, 1996, s.237).

³² 1982 Anayasa'nın 36. maddesinde 3 Ekim 2001 tarih ve 4709 sayılı yasa ile yapılan değişiklik ile adil yargılanma hakkı kavram olarak Anayasa'ya girmiştir. Bu maddenin birinci fıkrası "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir" biçimini almıştır. AİHS'nin 6. maddesinde yer alan bu hak, 10 Mart 1954 tarih ve 6366 Sayılı Kanun ile onaylanıp yayımlanmıştır. 1982 Anayasasının 90. Maddesine göre, kanun hükmünde olmasına karşılık, iç hukukta ayrıca

ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 10. maddesi ile CMK’nun 5271 sayılı Kanununun 128. maddesinin **birinci fıkrasında yer alan “Elkonulabilir”** ibaresinden sonra gelmek üzere “Somut olarak belirlenen” ibaresi eklenmiştir³³. Böylece uygulamada yaşanan kişinin tüm taşınmazlarına hak ve alacaklarına genel olarak elkonulması uygulamasının önüne geçilmiş olacaktır. Yeni düzenlemeyle birlikte kişinin tüm malvarlığına yönelik genel bir elkoyma kararı verilemeyip, suçtan elde ettiği tespit edilen malvarlıklarına elkonulacaktır. Burada tüm malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin suçtan elde edildiğinin tespit edilmesi durumunda, tüm malvarlığı ve malvarlığı değerlerine de elkonulabilecektir.

F- ŞÜPHELİ VEYA SANIĞA AİT OLMA

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesi gereğince elkonulabilecek taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanığa ait olması gerekmektedir³⁴. Düzenlemede sadece mülkiyetten bahsedildiğinden mülkiyeti şüpheli veya sanığa ait olan ancak başka kişilerin zilyetliğinde bulunan bu malvarlıkları için elkoyma hükümleri uygulanabilecektir³⁵. Dolayısıyla elkonulmuş malvarlıklarının mağdura ait olduğunun anlaşılması halinde, mağdura iadesi gerekecektir. Ancak bu malvarlıklarına delil olarak ihtiyaç duyulması halinde mağdura da ait olsa iade edilmeyebilecektir.

Elkonulması söz konusu olan malvarlıklarının şüpheli veya sanık dışında bir başka kişiye ait olması durumunda da CMK’nun 128. maddesi kapsamında elkoyma işlemi yapılamayacaktır³⁶. Ancak bu malvarlıklarının muvazaalı işlemler sonucunda bu kişilere intikal ettirildiği şüphesinin bulunması durumunda derhal ihtiyati tedbir yoluna başvurulmalıdır ve en azından mülkiyet sorunu çözülene kadar malların elden çıkarılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir³⁷. Bu şekilde muvazaalı işlemlere çok başvurulabileceğinden doktrinde elkoymanın daha geniş tutulması gerektiği de savunulmaktadır³⁸.

---

düzenleme yapılmıştır(Aktan, Hamdi Yaver, “Yargıtay Uygulamasında Adil Yargılanma Hakkı”, <<http://www.inhak-bb.adalet.gov.tr/aihs/311.pdf>>, (20.12.2014)).

³³ Bkz. Madde gerekçesi TBMM.

³⁴ ÜNVER Yener/HAKERİ Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara, Ağustos, 2014, s. 420; ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 141; AYDIN, 2012, s. 180; ÇOLAK Halûk/TAŞKIN Mustafa, Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 579.

³⁵ KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1123; ŞAHİN, s. 258; CENTEL/ZAFER, s. 389; AYDIN, 2012, s. 180; Aksi görüş için bkz. ÖZTÜRK, CMK 2013, s. 519.

³⁶ ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 141; AYDIN, 2012, s. 180.

³⁷ AYDIN, 2012, s. 180.

³⁸ KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1127.

Fikrimizce bu şekilde muvazaalı işlemlerin araştırılması sırasında TCK'nun 282. maddesinde³⁹ düzenlenmiş bulunan aklama suçunun da burada bakılması gereklidir⁴⁰. Bu suçun bulunması durumunda, **5549 sayılı “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu”**n 17. maddesi gereğince elkoyma işlemi yapılabilecektir.

Ayrıca bankacılık suçlarının söz konusu olması durumunda da 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 166. maddesi hükümlerinin de uygulanması gündeme gelebilecek ve bu durumda kan ve kayın hısımlar ile üçüncü şahıslardaki mal, alacak veya sair her türlü şeylere de Cumhuriyet savcısının yazılı emri ile elkonulabilecektir. Bu elkoyma kararı yirmidört saat içinde yetkili ve görevli sulh ceza hâkiminin onayına sunulacak, hâkim kırksekiz saat içinde kararını açıklayacaktır. Aksi halde elkoyma hükümsüz kalacaktır.

G- RAPOR ALINMASI

Daha önce soruşturma evresinde suç gelirlerinin tespiti konusunda MASAK ve benzeri kurumlardan rapor alınmakta iken 21.02.2014 tarihli ve 6526 sayılı **“TERÖRLE MÜCADELE KANUNU VE CEZA MUHALEMESİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”**un 10. maddesi ile CMK'nun 128. maddesinde yapılan değişiklikle, bu konuda bir zorunluluk getirmiştir. Buna göre artık taşınmaz, hak, alacaklar ve diğer malvarlıkları bakımından elkoyma kararının verilebilmesi için ilgisine göre Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan, elkonulacak taşınmaz hak ve alacağın suçtan elde edildiğine ve suçtan elde edilen değere ilişkin

³⁹ TCK'nun 282. maddesi “ (1) (Değişik fıkra: 26/06/2009-5918 S.K./5.mad) Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) (Ek fıkra: 26/06/2009-5918 S.K./5.mad) Birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmezsiniz, bu suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.

(4) Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(5) Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir.

(6) Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükümlenmez” şeklindedir.

⁴⁰ Yılmaz, Sacit, “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu” Ankara Barosu Dergisi, 2011/2, s. 70-97.

rapor alınması gerekmektedir. Bu kurumlar raporlarını en geç üç ay içinde hazırlayacaklardır. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre talep üzerine iki ay daha uzatılabilecektir⁴¹. Dolayısıyla uzatmalarla birlikte en geç beş ay içerisinde bu raporların hazırlanması gerekmektedir.

Yapılan değişiklikle getirilen rapor alınması zorunluluğu fikrimizce isabetli olmamıştır. Zira idari nitelikli mercilerin yargı mercilerinin kararlarında belirleyici olması, kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkelerine uymayacaktır. Ayrıca yürütme içerisinde bulunması nedeniyle siyasi iktidardan etkilenebilecek bu kurumların vereceği raporlara göre hakimın karar vermesi, uygulamada büyük sıkıntılara yol açabilecektir⁴².

H- KANUNDA BELİRTİLEN (KATALOG) SUÇLAR BULUNMALI

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde yer alan taşınmaz, hak ve alacaklara elkoyma tedbirine her suç için başvurmak mümkün değildir. Bu nedenle maddede belirtilen ve sınırlı sayıda suçlarla ilgili olarak bu tedbire başvurulabilir⁴³.

Alman Hukuku'nda suç icrası veya suçtan elde edilen malvarlığı değerlerine elkoymaya karar verilebilmesi için malvarlığı değerlerinin belli suç tiplerinin işlenmesinden kaynaklanması aranmamıştır. Ancak tüm malvarlığı değerlerine ya da malvarlığının bir kısmına yekun olarak elkoyma kararının verilebilmesi için soruşturmaya veya kovuşturma ya konu olması gereken suçlar katalog olarak tek tek belirtilmiştir(ACMK m. 443). Bu uygulamanın kaynağı, devleti koruma amacına ilişkin suçlar için düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Sonra söz konusu hükme konu teşkil edebilecek suçlar tarihi sırasıyla “çevre suçlarına”, “organize suçlar” a ve “devleti tehlikeye sokan suçlar” a ilişkin olmak üzere yasa değişiklikleri ile genişletilmiştir. Bu şekildeki bir elkoyma kararı ancak, elkoyma kararına konu teşkil edecek malvarlığı ve malvarlığı değerlerinin sahibi hakkında, söz konusu suçlar sebebiyle tutuklama kararı verilmiş olması veya kamu davası açılmasına karar verilmiş olması durumunda mümkündür. Tutuklama kararının soruşturma ya da kovuşturma aşaması sırasında verilmiş olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır⁴⁴.

⁴¹ ÜNVER/HAKERİ, s. 419.

⁴² ÜNVER/HAKERİ, s. 420.

⁴³ KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1124; ŞAHİN, s. 259; CENTEL/ZAFER, s. 388; ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 141.

⁴⁴ Kurth Hans-Joachim/ Pollähne Helmut, Heidelberger Kommentar Strafprozessordnung, s. 2349, 2350; Meyer-Goßner, Strafprozessordnung, s. 1524,1525; Pfeiffer Gerd; Strafprozessordnung Kommentar, 5. baskı, 2005, s. 1010.

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinin ikinci fıkrasına göre belirtilen(katolog) suçlar şunlardır;

Türk Ceza Kanununda tanımlanan;

1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (madde 76, 77, 78),
2. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80),
3. Hırsızlık (madde 141, 142),
4. Yağma (madde 148, 149),
5. Güveni kötüye kullanma (madde 155),
6. Dolandırıcılık (madde 157, 158),
7. Hileli iflas (madde 161),
8. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
9. Parada sahtecilik (madde 197),
10. (Mülga: 21/2/2014 – 6526/10 md.)
11. İhaleye fesat karıştırma (madde 235),
12. Edimin ifasına fesat karıştırma (madde 236),
13. Zimmet (madde 247),
14. İrtikâp (madde 250)
15. Rüşvet (madde 252),
16. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308),
17. **Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315) suçları,**
18. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.
- b) **Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları,**
- c) **Bankalar Kanununun 22. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,**
- d) **Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar,**
- e) **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74. maddelerinde tanımlanan suçlarıdır.**

6526 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle birlikte maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinin “Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (TCK m. 220),” şeklindeki (10) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu için bu tedbire karar verilemeyecektir.

Uygulamada, kanunda belirtilmeyen veya katalogda yer almayan bazı suçların, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlendiğinden bahisle, sırf bu tedbirin uygulanabilmesi için soruşturmanın suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu kapsamında başlatıldığı görülmekte idi. Yapılan bu değişiklikle birlikte, uygulamada olan bu olumsuz durumun önüne geçilmek istenilmiştir

5549 sayılı **“Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu”**n **“Elkoyma”** başlıklı 17. maddesinde katalog suçlara eklemeye bulunulmuştur⁴⁵. Yapılan bu düzenlemeye göre, **“suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama” (aklama) ve “Terörizmin finansmanı”** suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde de CMK’nun 128. maddesinde düzenlenmiş bulunan elkoyma hükümleri uygulanabilecektir.

5549 sayılı kanunda belirtilen(katalog) suçlara ekleme yapılmakla birlikte, **“suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama”(aklama) ve “Terörizmin finansmanı”** suçlarıyla ilgili olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı da elkoyma kararı verebilecektir⁴⁶. Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulacaktır. Hâkim de en geç yirmidört saat içinde elkoyma işleminin onaylanıp onaylanmamasına karar verecektir. Hâkimin onaylamama yönünde karar vermesi veya yirmidört saat içinde hiç karar vermemesi halinde Cumhuriyet Savcılığının kararı hükümsüz kalacaktır.

5607 sayılı **“Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu”**nun **“Kaçak eşya naklinde kullanılan taşıta elkoyma”** başlıklı 10. maddesinin birinci fıkrası gereğince, bu Kanun kapsamına giren suçların işlenmesinde kullanılan taşıtlara da CMK’nun 128. maddesi uyarınca elkonulabilecektir⁴⁷.

4- KARAR MERCİİ

Taşınmaz, hak ve alacaklara elkoyma tedbirine karar verme yetkisi sadece ağır ceza mahkemesine verilmiştir. Bununla birlikte arama ve basit elkoyma tedbirinden farklı olarak bu tedbirde gecikmesinde sakınca bulunan hallerde dahi mahkeme veya hâkim dışında bir mercie yetki verilmemiştir⁴⁸. Ağır ceza mahkemesi elkoyma kararını **“oybirliği”**yle verecektir. İtiraz üzerine bu tedbire karar verilebilmesi için de **“oybirliği”** aranacaktır. Kanunun daha önceki halinde bu tedbire karar verme yetkisi sadece hakime verilmişti. 6526 sayılı Kanunun 10. maddesi ile CMK’nun 128. maddesinin dokuzuncu fıkrası değiştirilmiş ve daha önce tek hâkimli sulh ceza

⁴⁵ ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 135; YAŞAR Osman/GÖKCAN Hasan Tahsin/ARTUÇ Mustafa, Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 8376.

⁴⁶ CENTEL/ZAFER, s. 388; ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 135.

⁴⁷ ŞAHİN, s. 258.

⁴⁸ KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1123; ÖZTÜRK, CMK, 2013, s. 518; CENTEL/ZAFER, s. 388; ÜNVER/HAKERİ, s. 419; AYDIN, 2012, s. 181.

mahkemesinde olan bu tedbire karar verme yetkisi, heyet halinde çalışan ağır ceza mahkemesine verilmiştir. Bunun dışında karar alınabilmesi veya karar alma yeter sayısı “oybirliği” koşuluna bağlı tutulmuştur.

Alman Hukuku'nda da elkoyma kararını ancak mahkeme verebilmektir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde (Gefahr im Verzuge), savcılık da elkoyma kararı vermeye yetkilidir(ACMK m. 111e /1). Taşınabilir eşyalar bakımından yetki daha geniş tutulmuştur. Taşınabilir eşyalara ilişkin elkoyma kararı, gecikmesinde sakınca bulunması halinde soruşturma esnasında savcılığa bağlı olarak görev yapan yetkililer(Ermitlungspersonen Alman Adli Teşkilat Kanunu m.152) tarafından da verilebilmektir. Mahkeme tarafından verilmeyen elkoyma kararları bir hafta içinde mahkeme tarafından onaylanması gerekmektedir⁴⁹.

Ceza muhakemesinde daha ağır tedbirler bakımından hakim kararı yeterliyken, bu tedbir bakımından yetkinin ağır ceza mahkemesine verilmesi ve oybirliği aranması fikrimizce yerinde olmamıştır⁵⁰.

5549 sayılı “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu”n 17. maddesine göre, “**suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama**” (aklama) ve “**Terörizmin finansmanı**”⁵¹ suçlarıyla ilgili olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı da elkoyma kararı verebilecektir. Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulacaktır. Hâkim de en geç yirmidört saat içinde elkoyma işleminin onaylanıp onaylanmamasına karar verecektir. Hâkimin onaylamama yönünde karar vermesi veya yirmidört saat içinde hiç karar vermemesi halinde Cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalacaktır.

Fikrimizce kanunda belirtilen(katalog) suçlar arasında karar verecek merci bakımından bu şekilde bir ayırım oluşturulması yerinde olmamıştır.

5- ELKOYMA KARARININ YERİNE GETİRİLMESİ

Ceza Muhakemesi Kanununun **128. maddesinin üçüncü fıkrası ve devamında bu elkoyma kararlarının nasıl yerine getirileceği gösterilmiştir. Buna göre, taşınmaz elkonulması kararı, tapu kütüğüne şerh verilmek suretiyle icra edilecek-**

⁴⁹ Ayrıntili bilgi için bkz., Meyer-Goßner, Strafprozessordnung, s. 463-465; Bittmann, Münchener Kommentar Strafprozessordnung, s. 1484, 1487, Rogall, Systematische Kommentar zur Strafprozessordnung, s. 526- 530.

⁵⁰ Benzer eleştiriler için bkz. ÜNVER/HAKERİ, s. 419.

⁵¹ Daha önce “terörün finansmanı” suçu 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 8. Maddesinde düzenlenmiş iken, bu madde 7/2/2013 tarih ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 18. Maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Halihazırda söz konusu bu suç 7/2/2013 tarih ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunda düzenlenmiş bulunmaktadır.

tir⁵². Bu şerh ile taşınmazın satılması ve üzerinde herhangi bir ayni hak tesisi edilmesi engellenmiş olacaktır.

Alman hukukunda da gayrimenkule elkonulması tapu kaydına şerh verilmek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Böylece fail gayrimenkulü kullanmaya devam etmekte ancak tasarruf hakkı kısıtlanmaktadır⁵³.

Kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı, bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek suretiyle icra olunacaktır (CMK m. 128/4)⁵⁴.

Banka veya diğer mali kurumlardaki her türlü hesaba elkonulması kararı, teknik iletişim araçlarıyla ilgili banka veya mali kuruma derhal bildirilerek icra olunacaktır. Söz konusu karar, ilgili banka veya mali kuruma ayrıca tebliğ edilecektir⁵⁵. Elkoyma kararı alındıktan sonra, hesaplar üzerinde bu kararı etkisiz kılmaya yönelik olarak yapılan işlemler geçersiz sayılmaktadır (CMK m. 128/5). Elkoyma kararı uyarınca dondurulan banka hesaplarının ekonomik değerini kaybetmemesi için gerekli önlemlerin de alınması yerinde olacaktır⁵⁶.

Şirketteki ortaklık paylarına elkoyma kararı, ilgili şirket yönetimine ve şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili müdürlüğüne teknik iletişim araçlarıyla derhal bildirilerek icra olunacaktır. Söz konusu karar, ilgili şirkete ve ticaret sicili müdürlüğüne ayrıca tebliğ edilecektir (CMK m. 128/6)⁵⁷.

Hak ve alacaklara elkoyma kararı, ilgili gerçek veya tüzel kişiye teknik iletişim araçlarıyla derhal bildirilerek icra olunacaktır. Söz konusu karar, ilgili gerçek veya tüzel kişiye ayrıca tebliğ edilecektir (CMK m. 128/7).

Kanun Koyucu, banka veya diğer mali kurumlardaki hesaplara, şirketteki ortaklık paylarına, hak ve alacaklara elkoyma gibi hızlı davranılması gereken durumlarda teknik iletişim araçlarıyla bildirim elkoymanın icrası için yeterli görmüştür. Böylece kararın tebliğiyle geçecek süre içerisinde elkoymayı imkânsız kılacak davranışların ve mal kaçırımların önüne geçilmesi sağlanmış olmaktadır.

Aklama ve terörün finansmanı suçlarından dolayı verilen elkoyma kararlarının bir örneği, kararı izleyen ayın sonuna kadar ilgili Cumhuriyet savcılıkları

⁵² CENTEL/ZAFER, s. 389; ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 142; ERYILMAZ, s. 524; AYDIN, 2012, s. 182.

⁵³ Meyer-Goßner, Strafprozessordnung, s. 457; Bittmann, Münchener Kommentar Strafprozessordnung, s. 1469; Rogall, Systematische Kommentar zur Strafprozessordnung, s.505.

⁵⁴ ÜNVER/HAKERİ, s. 421; ERYILMAZ, s. 524.

⁵⁵ BIÇAK Vahit, Suç Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, Birinci Baskı, Ankara, Ekim 2010, s. 537; ÖZTÜRK, Koruma Tedbirleri, s. 142.

⁵⁶ AYDIN, 2012, s. 182.

⁵⁷ ÜNVER/HAKERİ, s. 421; ERYILMAZ, s. 524.

ve mahkemelerce “Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı”na da gönderilmesi gerekmektedir(5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu m. 18).

II- ELKOYMA KARARINDA BELİRTİLEN DURUMLARA AYKIRI DAVRANILMASI

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesine göre verilen elkoyma kararının gereklerine aykırı hareket edilmesi halinde, TCK'nın “*Muhafaza görevini kötüye kullanma*” başlıklı 289. maddesi hükümleri uygulanacaktır⁵⁸.

“Muhafaza görevini kötüye kullanma” suçunu düzenleyen 289. madde;

“(1) Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan mal üzerinde teslim amacı dışında tasarrufta bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kişinin bu malın sahibi olması hâlinde, verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan suçun konusunu oluşturan eşyayı kovuşturma başlamadan önce geri veren veya bunun mümkün olmaması hâlinde bedelini ödeyen kişi hakkında verilecek cezaların beşte dördü indirilir.

(3) Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan malın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle kaybolmasına veya bozulmasına neden olan kişi, adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Bir suça ilişkin soruşturma veya kovuşturma kapsamında elkonulan eşyayı amacı dışında kullanan kimse, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” şeklindedir.

Türk Ceza Kanununun 289. maddesinin birinci fıkrasına göre, suçun konusunu oluşturan mal üzerinde teslim amacı dışında tasarrufta bulunulması, bu suçu oluşturacaktır. İdarenin teslim amacı; bir malın olduğu gibi muhafaza edilmesi, bakılıp gözetilmesi, korunması ve istenildiğinde malın önceki durumuyla iade edilmesini kapsamaktadır⁵⁹.

Söz konusu suç, serbest hareketli suçlardandır. Failin suç konusu eşyanın sahibi olması, cezanın indirilmesini gerektiren bir neden olarak kabul edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında bu suçla ilgili olarak etkin pişmanlık hükmüne yer verilmiştir.

⁵⁸ KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1128; ŞAHİN, s. 178; CENTEL/ZAFER, s. 390; ÜNVER/HAKERİ, s. 421.

⁵⁹ YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 8463.

Üçüncü fıkrada ise, birinci fıkranın konusunu oluşturan eşya ile ilgili olarak bir taksirli suç tanımına yer verilmiştir.

Dördüncü fıkrada, ayrı bir suç tanımlaması yapılmıştır. Bir suça ilişkin soruşturma veya kovuşturma kapsamında elkonulan eşyanın amacı dışında kullanılması, bu suçu oluşturacaktır⁶⁰.

Bu suçun faili sadece yediemin olarak atanan kişi olabileceğinden herhangi bir kimse bu suçun faili olamayacaktır. Kamu idaresince verilmeyen yedieminlik ya da bir malın muhafaza için teslim edilmesi, bu maddedeki suça dayanak olmayacak, eylem emniyeti suiistimal suçunu oluşturabilecektir.

Maddenin birinci ve dördüncü fıkralarındaki suçlar kasıtlı, üçüncü fıkradaki suç ise, taksirli suçlardandır⁶¹.

Yediemin olarak malı teslim alan kişinin aynı zamanda malın sahibi olması durumunda, ceza yarı oranında indirilecektir. Aynı indirim nedeni, 765 sayılı TCK'nın 276/2. maddesinde de bulunmaktaydı.

Bu suç işlendikten sonra eşyanın geri verilmesi veya bedelinin ödenmesi durumu ikinci fıkrada indirim nedeni olarak kabul edilmiştir. Bu indirimin **uygulanabilmesi için geri verme veya ödemenin kovuşturmadan önce yapılmış olması gerekmektedir**⁶².

Yediemin dışındaki kimselerin tarafından malın alınması halinde, Türk Ceza Kanununun 290. maddesinde düzenlenen "**Resmen teslim olunan mala elkonulması ve bozulması**" suçu meydana gelebilir. TCK'nun 290. maddesinde düzenlenen suç;

"(1) Hükmen hak sahiplerine teslim edilen taşınmaz mallara tekrar elkoyan kimseye üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Muhafaza edilmek üzere başkasına resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan taşınır malın bu kişinin elinden rızası dışında alınması hâlinde hırsızlık, cebren alınması hâlinde yağma, hırsızlıkla alınması hâlinde dolandırıcılık, tahrip edilmesi hâlinde mala zarar verme suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Kişinin bu malın sahibi olması hâlinde, verilecek cezanın yarısından dörtte üçüne kadarı indirilir" şeklindedir.

Bunun dışında yediemin dışındaki kimselerin tarafından malın alınması halinde, fiilin, diğer unsurların da gerçekleşmesi halinde, eylemin niteliğine göre hırsızlık

⁶⁰ ÖNDER Ayhan, Ceza Hukuku Dersleri, Filiz Kitabevi, İstanbul 1992, (Ceza Hukuku Dersleri), s. 253.

⁶¹ YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 8475.

⁶² YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 8476.

(TCK m.141 v.d.), yağma (TCK m.148 v.d.) veya mala zarar verme suçları (TCK m.151 v.d.) ile oluşabilir⁶³.

Suç tipinde gösterilen fiil şikâyete tabi olmayıp, re'sen kovuşturulan suçlardır. Bununla birlikte CMK'nun 128. maddesinde belirtilen elkoyma kararı kendisine bildirilen ve elkoymaya konu hak veya alacağı elinde bulunduranlar, bu kararın gereğini yerine getirmedikleri takdirde özel hukuk hükümlerine göre, malın kaybolan değerini karşılamak zorundadır⁶⁴.

III- 6526 SAYILI TERÖRLE MÜCADELE KANUNU VE CEZA MUHAKEMESİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN İLE GETİRİLEN DÜZENLEMELER

Yukarıda da belirtildiği üzere 21.02.2014 tarihli ve 6526 sayılı “**Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**”un 10. maddesi ile CMK'nun 128. maddesinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikleri kısaca şu şekildedir.

5271 sayılı Kanunun 128. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “**elde edildiğine dair**” ibaresinden sonra gelmek üzere “**somut delillere dayanan**” ibaresi eklenmiştir. Önceki düzenlemede bu tedbirin uygulanabilmesi için suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebinin bulunması durumunda, kişinin tüm taşınmazlarına hak ve alacaklarına elkonulabiliyordu. Bu düzenlemeyle elkoyma işleminin gerçekleştirilebilmesi için kuvvetli şüphenin yanında ayrıca, somut birtakım delillere dayanma zorunluluğu getirilmiştir.

“**Elkonulabilir**” ibaresinden sonra gelmek üzere “**somut olarak belirlenen**” ibareleri eklenmiştir. Daha önce kişinin tüm taşınmazlarına hak ve alacaklarına genel olarak elkonulabiliyor iken yeni düzenlemeyle birlikte kişinin tüm malvarlığı ve malvarlığı değerlerine yönelik genel bir elkoyma kararı yerinde olarak verilemeyecektir. Ancak “somut olarak belirlenen malvarlığı ve malvarlığı değerlerine” elkonulabilecektir. Bununla birlikte, somut olarak belirlemenin tüm malvarlığını kapsamasına bir engel bulunmamaktadır.

Aynı fıkraya;

“**Bu madde kapsamında elkoyma kararı alınabilmesi için ilgisine göre Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve**

⁶³ “Borçlu sanığın, 2.12.1982 günlü tutanakla N.T’ye yediemin olarak icra memurunca teslim edilen mahcuzu, onun bilgisi dışında alarak sattığı sübuta ermesine göre, eylemin TCY’nin 309/2. maddesine uyduğu gözetilmeyerek, 276/1. maddesi ile hükümlülüğüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” (4. CD, 21.9.1984, 5089/6085; YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 378)

⁶⁴ AYDIN, 2012, s. 183.

Denetim Standartları Kurumundan, suçtan elde edilen değere ilişkin rapor alınır. Bu rapor en geç üç ay içinde hazırlanır. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre talep üzerine iki ay daha uzatılabilir”

şeklinde cümle eklenmiştir.

Bu tedbir bakımından bir diğer değişiklik de tedbir kararı verilmeden önce ilgisine göre; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan rapor alınması zorunluluğudur. Elkonulacak taşınmaz hak ve alacağın suçtan elde edildiğine ve suçtan elde edilen değere ilişkin bu kurumlardan rapor alınmadan bu tedbire başvurulamayacaktır.

İkinci fıkrasının (a) bendinin “Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),” şeklindeki (10) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece bu tedbire karar verilebilecek suçlar arasından suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu çıkarılmış olduğundan artık sadece bu suçtan dolayı bu tedbire karar verilemeyecektir. Uygulamada katalogda yer almayan bazı suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde işlendiğinden bahisle sırf bu tedbirin uygulanabilmesi için soruşturmanın suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu kapsamında başlatıldığı ve yürütüldüğü görülmekte idi değişiklik ile birlikte bu yanlış uygulamanın önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Aynı maddenin 9. fıkrası,

“(9) Bu madde hükmüne göre elkoymaya ağır ceza mahkemesince oy birliğiyle karar verilir. İtiraz üzerine bu tedbire karar verilebilmesi için de oy birliği aranır”.

şeklinde değiştirilmiştir.

Karar alma sürecine ilişkin olan değişikliklerle birlikte, daha önce tek hâkimli sulh ceza mahkemesinde olan bu tedbire karar verme yetkisi, heyet halinde çalışan ağır ceza mahkemesine verilmiş ve kararın alınması veya alınabilmesi için, “oybirliği” koşuluna bağlı tutulmuştur.

IV- SONUÇ

Ceza Muhakemesi Kanununun 128. maddesinde düzenlenmiş bulunan taşınmaz hak ve alacaklara elkoyma koruma tedbiri suçla mücadelede özellikle de iktisadi suçlarla etkin mücadelede en önemlilerindedir. Kazanç elde etmek amacıyla işlenen suçlarda, elde edilen kazanç zamanında ve yerinde elkonulması, bu kazançların kaçırılması aklanması ya da yok edilmesinin önüne geçilebilecektir. Suç ile elde edilen kazanç denetim altına alınacaktır. Bu şekilde ileride uygulanabilecek olan, müsadere hükümleri(TCK m.54,55) için de zemin hazırlanmış olacaktır.

Suçla ve suçlulukla mücadelede oldukça önemli bir yere sahip olan madde, bu zamana kadar herhangi bir eksiklik görülmemiş ve değişiklik yapılmamış iken 21.02.2014 tarihli ve 6526 sayılı Kanunla maddede köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler maddenin uygulanmasını tamamen değiştirmiştir. Bu koruma tedbirine başvurmak için aranan kuvvetli şüphenin “somut delillere dayanması” şartı gerilmiştir. Elkoyma kararında tüm malvarlığı ve malvarlığı değerleri şeklinde bir elkoyma kararı verilmesi önlenmiş sadece bilinen ve belirli malvarlıkları için kalemler halinde sayılmak suretiyle elkoyma kararı verilebilecektir. Elkoyma tedbirine başvurma kararını savcı kendi bilgisi ve birikimiyle alamayacaktır. Öncelikle maddede gösterilen kurumlara başvurulacaktır. Bu kurumlar “Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu”(BDDK), “Sermaye Piyasası Kurulu”(SPK), “Mali Suçları Araştırma Kurulu”(MASAK), “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu” dur. Savcılık, bu kurumlardan alınan rapor üzerine, bu tedbir talebine başvurabilecektir. Bu nedenle savcılık doğrudan doğruya bu tedbir başvurusu mümkün değildir. İlgili kurumun tedbirle ilgili raporun gelmesinden sonra savcılık tedbire başvurabilir.

“Suç işlemek amacıyla örgüt kurma” (TCK m.220), düzenlemesi katalog suçlar arasından çıkarılmıştır. Bu nedenle sadece örgüt suçundan dolayı yürütülen soruşturmalarda malvarlığı ve malvarlığı değerlerine elkoyma tedbirine başvurulamayacaktır.

Karar verecek mercii veya makam, daha önce hiçbir tedbir için konulmamış olan ağır ceza mahkemesine verilmiştir. Ayrıca ağır ceza mahkemesi de kararını oybirliğiyle karara verebileceği hükme bağlanmıştır.

Bütün bu değişiklikler ile daha önce zaten çok fazla uygulanma imkânı bulamayan tedbirin, uygulanmasını oldukça güçleştirmiştir. Bu tedbire başvurma yetkisinin savcının takdirine bırakılmaması ve sadece ilgili kurumlardan alınacak rapor neticesine göre, bu tedbire karar verilebilmesinin mümkündür.

KAYNAKÇA

ÖZBEK Veli Özer/KANBUR MEHMET Nihat/DOĞAN Koray/BACAKSIZ Pınar/TEPE İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Geliştirilmiş 4. Baskı, Temmuz 2012.

ÖZTÜRK Bahri/TEZCAN Durmuş/ERDEM Mustafa Ruhan/SIRMA Özge/SAYGILAR Yasemin F./ALAN Esra: Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Altıncı Baskı, Temmuz 2013, (ÖZTÜRK CMK 2013).

KUNTER Nurullah/YENİSEY Feridun/NUHOĞLU Ayşe, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınevi, Onsekizinci Baskı, İstanbul, Ekim 2010.

- ÖZTÜRK Bahri, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, Eylül 2013, (Koruma Tedbirleri).
- ERYILMAZ **Mesut Bedri**, *Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2012, s. 524; AYDIN, 2012.
- AYDIN Murat, *Arama ve El Koyma*, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ocak 2012, (AYDIN, 2012).
- CENTEL Nur/ZAFER Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 10. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, Eylül 2013.**
- ŞAHİN Cumhur, *Ceza Muhakemesi Hukuku I, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı*, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2012.
- ÖZBEK Veli Özer, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak Arama*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999, (ÖZBEK, Arama).
- GÖKCEN Ahmet, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Basit Elkoyma ve Postada Elkoyma (Özellikle Telefonların Gizlice Denetlenmesi)*, DEÜHF Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, Ankara, 1994.
- ÜNVER Yener/HAKERİ Hakan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara, Ağustos, 2014, s. 420; ÖZTÜRK, *Koruma Tedbirleri*, s. 141; AYDIN, 2012, s. 180; ÇOLAK Halûk/TAŞKIN Mustafa, *Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi*, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2007.
- YAŞAR Osman/GÖKCAN Hasan Tahsin/ARTUÇ Mustafa, *Türk Ceza Kanunu*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- Yılmaz, Sacit, "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu" *Ankara Barosu Dergisi*, 2011/2, s. 70-97.
- BIÇAK Vahit, *Suç Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Birinci Baskı, Ankara, Ekim 2010.
- ÖNDER Ayhan, *Ceza Hukuku Dersleri*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1992, (Ceza Hukuku Dersleri).
- Meyer-Goßner Lutz, *Beck'sche Kurz-Kommentare, Strafprozessordnung*, Verlag C.H. Beck, München 2009.
- Kindhäuser Urs, *Strafprozessrecht*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2013.
- Kühne Hans-Heiner, *Strafprozessrecht*, C.F. Müller, Heidelberg 2010.
- JoECKS Wolfgang, *Strafprozessordnung Studienkommentar*, Verlag C.H. Beck, München 2011,
- Gercke Björn , *Heidelberger Kommentar Straprozessordnung*, C.F. Müller, Heidelberg 2012,
- Kurth Hans-Joachim/ Pollähne Helmut, *Heidelberger Kommentar Strafprozessordnung*, C.F. Müller, Heidelberg, 2012,

- Bittmann Folker, Münchener Kommentar Strafprozessordnung, Band I, C.H. Beck, München, 2014,
- Rogall Klaus, Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung, Band II, Carls Heymanns Verlag, Köln, 2010,
- Pfeiffer Gerd; Strafprozessordnung Kommentar, Verlag C.H. Beck, München 2005.
- BGH StB 5/07 - Beschluss vom 12. Juli 2007, <http://www.hrr-strafrecht.de/hrr/2/07/stb-5-07.php>., 31.12.2014.
- Mehmet Ayan, Eşya Hukuku I Zilyedlik ve Tapu Sicili, Konya 2004.
- Nuşin Ayiter, Eşya Hukuku Kısa Ders Kitabı, 2. Baskı, Ankara 1983.
- Şeref Ertaş, Eşya Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2006.
- M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay-Özdemir, Eşya Hukuku, 13. Bası, İstanbul 2011.
- Friedrich Cristian. Schroeder, *Bilimsel Ceza Hukuku*, Çev. Feridun YENİSEY, İstanbul: Beta Yayınları, 2002.
- Gölcüklü, Feyyaz, Gözübüyük, Şeref, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması*, Ankara: Turhan Kitapevi, 1996.
- Aktan, Hamdi Yaver, “Yargıtay Uygulamasında Adil Yargılanma Hakkı”, <<http://www.inhak-bb.adalet.gov.tr/aihs/311.pdf>>, (20.12.2014)).

KISALTMALAR:

- ACK : Alman Ceza Kanunu (Strafgesetzbuch)
- ACMK : Alman Ceza Muhakemesi Kanunu (Straffprozessordnung)
- BGH : Alman Federal Yüksek Mahkemesi (Bundesgerichtshof)
- NstZ : Neue Zeitschrift für Strafrecht